
ELŐJÁRÓ BESZÉD.

Mihelyt a' két Magyar Haza prédikátoráva tettem, mingyárt azon kezdettem gondolkozni, miként kellene, 's lehetne az újságok olvasásában gyönyörködő Publicumnak ezen nemes foglalatosságát fogamatossabbá tenni, 's egy rövid utat készíteni Európa jelenvaló állapotjának esméretére, melly nélkül lehetetlen annak történeteit, és változásait illendőképen érteni. Hogy legalkalmasabb eszközök légyenek ezen fel-tételnek elérésére a' Geográfia, Historia és Politica, senki kétségbe nem hozhattya; de mivel sokaknak sem idejek, sem hivatállyok, sem világi szorgalmatosságok, sem egyéb környülállásaik nem engedik ezen hasznos és szükséges tudományoknak gyakorlását: summásan kelletik nékiek azokat a' dolgokat szemeik eleibe terjesztetni, a' mellyeket mások sok munkával, és költséggel szoktak magoknak meg szerezni.

IV

Egy illyetén munkátska a' *Magyar Almanak*, mellyből minden Európai birodalmaknak hosszaságát, szélességét, nagyságát, népességet, vallását, igazgatásának formáját, elztendei jövedelmét, belső és külső erejét, szárazon és tengeren lévő hadi seregeit, gazdagságát, kereskedését, világi boldogságát, folyásban lévő arany - ezüst - és réz pénzeinek neveit, mint valamelly világos tükörből eggyfzeriben által lehet látni, és meg is itilni. Továbba, mind a' historiáknak, mind a' mindennapi történeteket magokban foglaló közönséges leveleknek, mellyeket mi *újságoknak* szoktunk névezni, értésekre igen hasznos, és szükséges az Európai fejedelmi Házaknak, uralkodó fejedelmeknek eredeteket, neveiket, születéseknak, 's uralkodásoknak idejét, más fejedelmi házakkal való vérségeket, és égyyességeket tudnunk. Erre való tekintetből jegyzettem fel jelenvaló munkátskámban minden Európai eggyházi és világi fejedelmeknek neveiket, familiájokat és rokonjaikát, még pedig az A. B. C. fzerént, hogy ekképen minden mutató tábla segítsége nélkül fel lehessen azokat találni. Talám egyetlen eggy nemzet sins Euróában, a' melly illyetén foglalatú könyvetskét ne készítettet volna magának; hát mi nemes indulatú és gondolkozású Magyarok alábbvalók akarnánk e' más pallérozott nemzeteknél lenni?

Mit használna minékünk Európának, sőt az egész roppant világnak esmérete, hogyha édes Hazánk mellyben születettünk, neveltettünk, élünk, és társalkodunk, dolgainak tudásában jövevények volnánk, ezeknek tudása nélkül valójában nem ditsőségünkre, hanem örökös gyalázatunkra szolgálna minékünk más Európai birodalmaknak esmérete. Hazánk mivoltának sarkalatos tudására tartozik minden abban lévő felsőbb, 's alsóbb méltóságú, és rangú rendeknek és tiszttviselőknék isméretek. Ezen végnek ezközlésére kívántam Magyar Hazánk mind egyházi, mind világi nevezetesebb tiszttviselőinek neveiket ezen munkátskám-ba bé iktatni, nem tsupán azért, hogy nevenként esmérjük őket, avagy, hogy későbbi maradékaink olvasván ebben öseiknek neveiket, ditsekedhesse-nek azoknak fényes érdemeikkel; hanem leg inkább azért, hogy ügyes bajos környülállásaink közt tudhassuk, kihez kellyen ez, avagy ama vármegyében folyamodnunk, és így, a' mit e' nélkül, költséges oda való utazásainkal kellene vég-be vinnünk, eggy 's két sorból álló írásunk által is el végezhezzük.

Meg vallom, hogy nem olly tökéletes e' jelen-való munkátskám, mint a' miképen én magam kívántam, 's talám a' N. Publicum is reménylet-

te volna, lehetnek ebben olyatén dolgok, mely-
lyek kevés hasznot láttatnak az olvasónak ígérni,
és talám olyaténok maradtak ebből ki, mellyeknek
tudása inkább tsiklandoztatta volna őket, mint p. o.
a' Magyar fő iskolában és akadémiákban lévő kö-
zönséges tanítóknak, és a' magyar gyalog és lo-
vas hadi seregeknél szolgáló felsőbb és alsóbb
rangú tiszteknek neveik. Az elsőbb tárgy későts-
ke ötlött elmémbe, a' mellyet ha élek, következen-
dő esztendőekben el nem halgatom; az utólsóbbat
kéntelem voltam a' jelenvaló háborús környülál-
lások közt, a' midőn gyakorta való változás tör-
ténik a' regementeknél, el mellőzni, és olly időre
halasztáni azoknak fel jegyzéseket, a' mellyben
emberi módon gondolkozván, nem lehet a' minden-
napi változástól tartani.

Minekelőtte mostani hivatalomnak gyakorlásá-
hoz, az az, az újság íráshoz fogtam volna, olly
fel-tétellel voltam, hogy Európának *Statistikáját*,
melly nélkül még eddig kedves Hazánk szükölkö-
dött, nemzeti nyelvünkön ki adjam; de mivel
mostani foglalatosságaim miatt arra nem érek:
el tökéltetem magamban, hogy ha a' kegyelmes
egek életemnek, egészségemnek, és pennámnak
kedvezéndenek, minden esztendőben egy birodal-
lom állapotát fogom a' *Magyar Almanakban* le

írni, mellynek az én képzelődésem fzerént, az a' hasznos következése lesz, hogy esztendőnek el fogása alatt, a' leg égyügyübb elmejü olvasó is meg fogja azt tanulni, és így lassan lassan, minden Európai Birodalmaknak esméretére el jut. Ezen első kiadásban, e' világ alkotmányának summás le rajzolósa után, Európának közönséges *Statistikáját* írtam le, mellynek tudása nélkül lehetetlen volna az abban lévő országoknak mivóltát fundamentomosan érteni.

Mivel pedig mind az Európai fejedelmi hazákban, mind nemes Hazánk tisztviselői közt, minden esztendőben sok változás szokott történni; arra való nézve, hogyha a' N. Publicum jelenvaló munkámat jó szívvvel vejénde, minden esztendőben meg fogom ezt újjítani, minden történendő változásokat ebben fel jegyezni, és valamiképen most, úgy ezután következendő esztendőkben is, valameddig t. i. a' két haza trombitása lehetek, ingyen fogom ezt, a' Magyar Kurir Erd. olvasóinak meg küldeni, másoknak pedig olly óltsó árron botsátani, hogy a' leg szegényebb sorsú emberek is magok meg erőttetések nélkül meg szerezhessek.

Utóllýára azon esedezem a' két N. Magyar Hazá előtt, hogy ennekutánna mind az egyházi,

VIII

mind a' világi hivataloknál történendő változásokokat jókor, az az, leg fellyebb Kis Aszony hólnapjának végeig ne terheltessek tudtomra adni, hogy ekképen én is még az ó esztendő végeig el készíthessem, 's meg küldhessem jelenvaló munkáskámat. Töbnaire a' N. Publicum tapasztalt kegyességébe ajánlom mind magamat, mind pedig ezen köz jóra tzelezó igyekezetemet. — *Irtam Bétsben, Böjtmás Havának 25-ik napján 1794-ik esztendőben*
